

Eleştirel Güvenlik Çalışmaları'nın Tıkanıklığında Yeni Açılımlar: Görsel ve Yerel Güvenlik Çalışmaları'nın Vaatleri

New Openings at the Dawn of the Interregnum of Critical Security Studies:
The Promises of Visual and Vernacular Turns

Muhammed Onur
ÇÖPOĞLU**

* Bu makale, 7-8 Ekim 2023 tarihlerinde Bilkent Üniversitesi ve Siyasal Bilimler Türk Derneği tarafından düzenlenen II. Ulusal Siyaset Bilimi Kongresi'nde sunulan "Eleştirel Güvenlik Çalışmalarının Limitlerini Aşmak: Görsel ve Yerel Güvenlik Açılımları" başlıklı bildirinin tam metnine dönüştürülmüş halidir.

** Doktora Öğrencisi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Ankara, Türkiye, ORCID: 0000-0002-3629-6961

e-posta:
onur.copoglu@metu.edu.tr

Geliş Tarihi / Submitted:
26.07.2023

Kabul Tarihi / Accepted:
15.01.2024

Öz

Eleştirel güvenlik çalışmaları yazını özellikle son 10 yılda pek çok teorik tartışmaya sahne olmuştur. Bu tartışmalar, derinleşme ve genişleme eksenlerinde büyüyen yazının eleştirilerinden beslenmiştir. Nihayetinde, eleştirel yazının tıkanığı tezi genel kabul görmüştür. Bu tez Gramsci'nin ünlü deyişiyle, eleştirel güvenlik çalışmalarının "eskinin öldüğü ve yeninin doğmadığı" bir fetret devri (interregnum) halinde olduğunu da göstermektedir. Fakat ümit verici olan, alanın hâkim teorik yaklaşımlarına dair bu rahatsızlığın gölgesinde alternatif teorilerin gelişmeye ve ilgi görmeye başlamasıdır. Disiplinin genişleme ve derinleşme eksenleri dışında açılımını (opening) savunan manifesto da, bir anlamda güvenliği anlamamıza ve çalışmamıza dair yeni yolların açılabilmesini savunan bir girişim olarak kendini göstermiştir. Bu nedenle, yeni gelişen alternatif yaklaşımları Türkçe yazına tanıtmak makalenin temel hedefidir. Bu yaklaşımlar Görsel (Visual) Güvenlik ve Yerel (Vernacular) Güvenlik çalışmalarıdır. Makale, söz konusu yaklaşımların temel argümanlarını Türkçe yazına kazandırmayı amaçladığı için tanımlayıcı bir çalışmadır ve bütünlüyci yazın taramasına dayanmaktadır. Makalede ilk olarak, eleştirel güvenlik çalışmalarının gelişiminin kısa bir haritalandırması yapılarak, bu çalışmaların günümüzde nasıl bir tıkanıklığa ulaştığına dair bir değerlendirme yapılacaktır. Bunu takiben, makale iki yeni alternatif güvenlik yaklaşımı olan Yerel ve Görsel güvenlik çalışmalarını odağına alacaktır. Sonuç olarak makale, iki alternatif yaklaşımın da güvenliğin çalışılmasına özgün katkılar yapabileceği sonucuna varmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Güvenlik, Görsel Güvenlik, Açılım, Genişleme, Derinleşme, Eleştirel Güvenlik Çalışmaları

Abstract

Critical Security Studies literature has witnessed numerous theoretical debates, particularly in the last decade. These debates stemmed from the need to go beyond the two main axes of deepening and broadening. Ultimately, the hypothesis, which asserts that the Critical Security Studies literature has reached a deadlock, has gained general acceptance. This hypothesis illustrates the interregnum of Critical Security Studies in a Gramscian sense, describing a situation where "the old is dying and the new is not yet born". Under the shadow of this deadlock in the dominant theoretical approaches of the field, alternative theories have begun to develop and attract attention. Thus, the primary objective of this article is to introduce these approaches to the Turkish literature. These approaches are Visual and Vernacular Security Studies. The article is designed as a descriptive study and depends on an integrative literature review of the field. Firstly, the article will provide a brief mapping of the development of Critical Security Studies and evaluate how these studies have reached a deadlock today. Then, the article will concentrate on two new alternative security studies approaches. In conclusion, the article posits that both alternative approaches can provide original contributions to the study of security.

Keywords: Vernacular Security, Visual Security, Opening, Broadening, Deepening, Critical Security Studies

Extended Summary

The argument that Critical Security Studies have reached a deadlock is widely accepted and debated in the sub-discipline of Security Studies. According to Antonio Gramsci's famous phrase, this argument implies that Critical Studies on security are in an interregnum, where "the old is dying and the new is not yet born". However, under the shadow of this discomfort in the dominant theoretical approaches of the field, alternative theories are emerging and gaining traction. The manifesto, which calls for opening the discipline beyond the axes of broadening and deepening, represents an attempt to explore new ways of understanding and studying security. Opening the Security Studies can be possible by examining how security is understood and produced in different contexts, how these different contexts set limits to the imagination of security, and ultimately how these imaginaries challenge existing ones, as Annick Wibben stresses. To do this, a broader set of methodological and theoretical tools is required. Thus, if Critical Security Studies recognise the essentially political and complex nature of security, it must also explore different ways of understanding and perceiving it. Both Visual and Vernacular Security Studies promise different means of perceiving security.

Therefore, the main objective of this article is to introduce the emerging alternative Critical Security approaches to the Turkish literature on Critical Security Studies. The article focuses on two alternative approaches: Visual Security Studies and Vernacular Security Studies. The article is a descriptive study introducing the basic theoretical and methodological arguments and core concepts of these approaches to the Turkish literature by conducting an integrative literature review on the field.

With this aim, the paper, firstly, provides a brief mapping of the development of Critical Security Studies with a focus on its political impact. When investigating the development of the field, one can observe that Critical Security Studies, which was initially marginalized by the traditional scholars, successfully emerged from this ghetto in the mid-2000s, establishing itself as a distinct sub-discipline. However, Joao Nunes rightly asks the following question, which has led to serious debates in the field: "Are there still critical goals to achieve?" This has been followed by an evaluation that Critical Security Studies have reached a deadlock today. While the theoretical deadlock agonizes within the double-edged sword between reconstruction and deconstruction, the deadlock regarding the nature of critique recognizes that faultless critique is impossible, as Laure Sjoberg mentions.

Scholars such as Joao Nunes and Simone Tulumello aim to overcome the theoretical deadlock by focusing on and reinterpreting the politics of security. Other scholars aim to focus on the context and authenticity of security. What is promising is that despite this theoretical deadlock, alternative critical approaches to security continue to develop in the literature. One of the most important criticisms of the deadlock of Critical Security Studies is how critical these studies can be, namely how well they can fulfil what they essentially promise. This leads to an inquiry into the nature of critique. A key point in the debate on the nature and possibility of critique is that it is impossible to avoid errors. In other words, faultless critique cannot be achieved. Critique fails because of both the academic structures and the political nature of critique itself. However, despite the failures, Critical Security Studies should continue its path by accepting the belief that faultless critique is not possible. What is important is to have different theoretical and methodological perspectives to understand the political and complex nature of security.

The article, thus, argues that the theoretical and methodological premises of both alternative approaches, namely Visual and Vernacular Security, have significant potential

to understand the political and complex nature of security. Firstly, Visual Security can contribute to diversifying the methodological toolbox of the security researcher with visual methods. Visual Security can also contribute to improving our awareness of how security is practised and perceived. Secondly, Vernacular Security has the potential to introduce new conceptualizations of security. By focusing on the often-overlooked roles of ordinary and non-elite actors, it can challenge the notion of security as universal and immutable. Another contribution of Vernacular Security approach to Critical Security Studies is that it promises to avoid elitism. It makes this promise by emphasizing the importance of non-elite knowledge. Moreover, Vernacular Security also argues that ordinary people have the potential to theorise security rather than passively consume it. However, for all its potential, Vernacular Security is not without its drawbacks. The most important caveats regarding Vernacular Security come from the methodological field. Existing Vernacular Security research has generally used focus group and interview methods paired with discourse and content analyses. However, as Lee Jarvis stressed, these methods fail to capture the non-linguistic, non-verbal aspects of the expression of insecurity. The methodological disadvantage of Vernacular Security, thus, can be overcome with visual methods. By combining the capabilities of these two turns, a new axis (opening) that the discipline needs can be realised. Moreover, the article argues that acknowledging alternative approaches to security might be beneficial for the development of Turkish literature on Critical Security, as it is not only in search of method but also theory.

Giriş

“Güvenlik çalışmaları bir süreden beridir değişim süreci içinde.”¹ Bu sözlerin sahibi Pınar Bilgin’in, Türkçe yazına eleştirel güvenlik çalışmalarının dominant ekollerini (Kopenhag, Galler ve Paris) tanıttığı makalesinin üzerinden uzun sayılabilecek bir sürenin geçtiği söylenebilir. Bu süre içerisinde yazın hem disiplin içi hem de disiplin ötesindeki yeni gelişmelerden etkilenecek gelişmiştir. Dolayısıyla, 12 yıl önce Pınar Bilgin’in “yeni” güvenlik çalışmaları olarak nitelediği ekoller, artık araştırmacıların oldukça aşına olduğu temel teoriler halini almıştır.

Esasında bu ekoller güvenlik çalışmalarına önemli katkılar yaparak geleneksel yaklaşımın limitlerini eleştirmiş ve yazında derinleşme ve genişlemeye yol açmıştır. Bu entelektüel olgunlaşma neticesinde, güvenlik çalışmalarının hem referans objesine hem de varoluşsal tehdidin karakterine verilebilecek cevaplar çeşitlenerek güvenliğe dair farkındalığımız artmıştır. Ekoller ortaya koydukları kuramsal ve kavramsal çerçeveler ile güven(siz)lik olgusunun geleneksel yaklaşımın anlattığından çok daha karmaşık ve kapsamlı bir konu olarak ele alınmasında ciddi bir rol oynamıştır.

Fakat eleştirel güvenlik çalışmalarının bir süreden beridir yine bir değişim arama çabası içerisinde olduğu söylenebilir. Bu değişim çabasını doğuran rahatsızlık genel olarak Batılı eleştirel güvenlik çalışmalarının bir tıkanıklık içerisinde olduğunun farkına varılmasıdır. Bu farkediş, eleştirel güvenlik çalışmalarına dair bir nevi bir “fetret devri” (*interregnum*) halini göstermektedir. Gramsci’nin ünlü deyişiyle, “eskinin öldüğü ve yeninin doğmadığı”² bir durumu tasvir eden bu tıkanıklık hali ise yazında genel kabul görmüştür. Bu değişim sürecini yeni bir eksen ihtiyacıyla dillendiren bir yaklaşım da alanın açılıma (*opening*) uğraması gerektiğini savunmuştur. Nitekim ümit verici olan, alanın hâkim teorik yaklaşımlarına dair bu rahatsızlığın gölgesinde alternatif teorilerin gelişmeye ve ilgi görmeye

1 Pınar Bilgin, “Güvenlik Çalışmalarında Yeni Açılımlar: Yeni Güvenlik Çalışmaları”, *SAREM Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 8:14, 2010, s. 71.

2 Antonio Gramsci, *Selections from the Prison Notebooks*, International Publishers, New York, 1971, s. 276.

başlamasıdır. Makalenin de odağına alacağı ve temel yaklaşımlarını değerlendireceği bu alternatif yaklaşımlar, İngiltere akademisinde gelişmeye başlayan yerel³ güvenlik açılımı ve Avrupa ve Avustralya merkezli gelişen görsel güvenlik açılımlarıdır. Açılım manifestosunun savunduğu da eleştirel güvenlik araştırmacılarının, epistemik şiddet farkındalığına sahip bir şekilde güvenliğin az çalışılan alanlarına ilgi duymasının güvenliğin açılımına giden süreci başlatacağıdır.⁴

Annick Wibben açılım manifestosunu 2016 tarihli makalesinde vurgulamıştır. Wibben'in burada yapmış olduğu çağrının, daha önce sosyal bilimlerin geneline yönelik Immanuel Wallerstein'in öncülük ettiği Gulbenkian Komisyonu'nun da yaptığını belirtmek gerekir. Wallerstein ve diğerlerinin bu rapordaki argümanlarından biri, sosyal bilimlerde bilgi tekeli ortadan kaldırmak ve alanı daha fazla disiplinlerarası hale getirmeye teşvik etmektir.⁵ Tarihle ilgilenmenin sadece tarihçilerin tekelinde olmaması gibi, güvenlik çalışmaları da sadece Uluslararası İlişkiler disiplininin bize vermiş olduğu teorik ve metodolojik çerçeve içerisinde düşünülmemelidir. Bu nedenle, güvenliğe dair eleştirel çalışmalar sosyoloji, antropoloji, kültürel çalışmalar, medya çalışmaları, görsel çalışmalar gibi çeşitli bilgi departmanlarından yararlanmaya açık olmalıdır. Paul Williams ve Matt McDonald'a göre de, güvenlik çalışanlar bu konuyu sadece uluslararası ilişkiler disiplininin bir alt alanı olarak görmekten vazgeçip, diğer disiplinlerin sunacağı fırsatları görmezden gelmemelidir.⁶

İşte bu gereksinimden hareketle güvenliğin açılımını savunan Wibben'e göre güvenliğin, "üretilen" bir şey olduğu kabul edilip, bu üretim sürecindeki politik karaktere odaklanılmalıdır. Bu ise, güvenliğin nasıl, kim tarafından, ne zaman, nerede ve ne amaçla icra edildiğinin ve bu süreç içindeki güç ilişkilerinin sorgulanması ihtiyacını doğurmaktadır.⁷ Bu sorgulama güvenliğin farklı bağlamlarda nasıl anlaşıldığı ve üretildiği, bu farklı bağlamların güvenliği tahayyül etmede nasıl sınırlar koyduğu ve nihai olarak da bu tahayyüllerin mevcuttakilere nasıl meydan okuduğunun incelenmesiyle mümkün olacaktır.⁸ Bunu yapmak için ise, daha geniş spektrumda metodolojik ve teorik araçlar gerekmektedir. Esasında, güvenliğin politik doğasının sorgulanması eleştirel güvenlik çalışmalarının geleneksel çalışmalar karşısında sunduğu özgün katkılardan biriydi. Fakat bazı eleştirel güvenlik yaklaşımlarının geleneksel paradigmayı aşmadığına dair eleştiriler gibi, güvenliğin ve "güvenlik araştırmacısının da" politik doğasının daha iyi vurgulanması ihtiyacı tekrar öne çıkmıştır. Wibben burada önemli bir ithamda bulunup, "eleştirel güvenlik akademisinin kendi politik karakteri ile yüzleşmekten kaçındığını" tespit etmiştir.⁹ Bu ithamı, ileride bahsedilecek olan eleştirel güvenlik çalışmalarının tıkanıklığına ilişkin kısımda başka yazarlar bizzat "eleştiri"nin doğasına dair yaptıkları sorgulamalarla destekleyeceklerdir.

3 Yerel (*vernacular*) güvenlik çerçevesinde Türkçe yazında henüz bir çalışma yoktur. Bu nedenle kavramın güvenlik olgusuyla bağı en iyi açıklayan çevirisinin ne olacağı konusunda belirsizlik bulunmaktadır. Bu çalışmada, kavramın çevirisi için akla ilk gelen kullanımı olan "yerel" ifadesini kullanıyorum. Daha önce, Türkçe yazında başka disiplinlerde yazılan makalelerde Türk Dil Kurumu sözlüğünde yer almayan "vernaküler" kelimesininin kullanıldığını da ifade etmek gerekir. Ancak ileriki çalışmalar kavramın güvenlik olgusuyla bağı da göz önüne alarak Türkçe karşılıklar önerebilir. "Yerel", "Avam" ve "Yerli" şeklindeki çeviriler uygun anlamı sağlayabileceği gibi, kavram "Vernaküler" şeklinde de benimsenebilir.

4 Annick T. R. Wibben, "Opening Security: Recovering Critical Scholarship as Political", *Critical Studies on Security*, 4:2, 2016, s. 138.

5 Immanuel Wallerstein, *Open the Social Sciences: Report of the Gulbenkian Commission on the Restructuring of the Social Sciences*, Stanford University Press, 1996, s. 91.

6 Paul D. Williams ve Matt McDonald, "An Introduction to Security Studies", Paul Williams ve Matt McDonald (ed.), *Security Studies: An Introduction*, Routledge, 2018, s. 5.

7 Wibben, "Opening security: Recovering Critical Scholarship as Political", s.138.

8 Age.

9 Age, s. 144.

Sonuçta Wibben, derinleşme ve genişleme eksenlerindeki çalışmaların da geleneksel paradigma içine yerleşebileceğinin farkındalığıyla hareket edilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Feminist, post-yapısalcı ve post-kolonyal düşünceden kendini soyutlamadan ve kesişimsel (*intersectionality*) yaklaşımla güvenliğin “üretmiş” olduğunu kabul ederek ve farklı bölgelerde nasıl “gerçekleştirildiğini” inceleyerek güvenliğin politik karakteri sorgulanmalıdır. Irkçılık, cinsiyetçilik ve emperyalizm gibi birbiriyle iç içe geçmiş yapısal baskı sistemleri ile güvenliğin ilişkisine ancak bu şekilde meydan okunabilir.¹⁰

Özetle, eğer eleştirel güvenlik çalışmaları güvenliğin esasen politik ve karmaşık yapısını kabul ediyorsa, güvenliğe ve onu algılamaya dair farklı yolları keşfetmek zorundadır. Hem görsel hem de yerel güvenlik çalışmaları, güvenliğe dair farklı algılayış araçlarını vadedmektedir. Bu nedenle, bu makalenin temel amacı Türkçe eleştirel güvenlik çalışmalarında eksikliği hissedilen görsel ve yerel güvenlik çalışmalarının tartışılmasına katkı sağlamaktır. Tanımlayıcı bir çalışma olarak dizayn edilen bu makale, amacını alana dair bütüncü bir yazın taraması yaparak gerçekleştirmeyi ummaktadır. Makalede ilk olarak, eleştirel güvenlik çalışmalarının gelişiminin kısa bir haritalandırması yapılarak, bu çalışmaların günümüzde nasıl bir tikanıklığa ulaştığına dair bir değerlendirme yapılacaktır. Bunu takiben, makale iki yeni alternatif güvenlik yaklaşımı olan yerel ve görsel güvenlik çalışmalarını odağına alacaktır. Makale, bu yaklaşımların çekirdek kavramlarını, teorik ve metodolojik katkılarını temel çalışmalarıyla beraber ele alacaktır. Sonuç olarak makale, iki alternatif yaklaşımın güvenliğin çalışılmasına nasıl bir katkı yapacağını tartışacaktır.

1. Eleştirel Güvenlik Çalışmalarının Haritasını Çıkarmak

Bu kısım eleştirel güvenlik çalışmalarının tarihsel gelişimini uzun uzadıya anlatmaktansa daha temel eleştiri noktalarına ve bu eleştirilerin politik karakterine odaklanarak genişleme ve derinleşmeye giden yolu kısaca değerlendirecektir. Eleştirel güvenlik çalışmaları, sosyal bilimlerde yaşanan eleştirel dönüşün bir neticesi olarak, neorealist güvenlik çalışmalarının politik karakterini gözler önüne sermeye ve onu aşmaya yönelik bir eleştiri girişimi olarak nitelenebilir. Ontolojik, epistemolojik ve metodolojik temelde şekillenen bu eleştiriler Paul Williams tarafından “4S” ifadesi ile dört ana başlıkta ele alınmıştır.¹¹ 4S ile kastedilen, devlet merkezilik (*state-centrism*), statükoculuk (*status quo*), pozitivist temelli bilim (*science*), ve stratejik çalışmalar odaklı (*strategy*) güvenlik anlayışlarıdır.

Devlet merkezilik, geleneksel teorinin eleştiriye uğrayan en temel karakterlerinden biridir. Devlet merkeziliğin geleneksel güvenlik çalışmalarındaki politik sonucu ise, güvenliğin bireylere vatandaş olmalarından ötürü verilmesi ve bunun zıttı olarak da güvensizlik ve tehditlerin öteki devletlerin vatandaşlarından geldiğinin ön kabulü olmuştur. Bu yaklaşım, bireylerin güvende olmayı vatandaş oldukları için hak ettiği sonucunu da doğurmuştur.¹² Bu pencereden bakıldığında, devletin içi güvenli ortam olarak kabul edildiğinden¹³ içerideki sorunlar güvenlik ajandasında alçak politika konuları kısmına atılmaktadır. Sosyal bilimlerde için bu yaklaşım, bir nevi, “öncelikli alanlar” ajandasına sebep olmakta, bu konular için fonlar ayrılmakta ve yüksek politika konularının akademik araştırmasını önceleyen bir politikayı da doğurmaktadır.

10 Age, s.146-148.

11 Williams ve McDonald, “An Introduction to Security Studies”, s. 3.

12 Keith Krause ve Michael C. Williams, “From Strategy to Security: Foundations of Critical Security Studies”, Keith Krause ve Michael C. Williams (ed.), *Critical Security Studies: Concepts and Cases*, UCL Press, London, 1997, s. 43.

13 Başar Baysal, *Securitization and Desecuritization of FARC in Colombia: A Dual Perspective Analysis*, Lexington Books, Lanham, 2019, s.15.

Devlet merkezci indirgemecilik bilinçsizce yapılan bir tercihten değil, neorealist yaklaşımın politik karakterinden kaynaklanmaktadır. Neorealist yaklaşımın politik karakteri güvenlikte askeri konuların önceliklendirilmesi, devletin egemenliğine üstün değer atfedilmesi ve devleti tehdit eden tüm aktörlerin gayrimeşru görülmesi şeklinde sıralanabilir.¹⁴ İkinci olarak statükoculuk ise, neorealist teorinin sistemi değişmeyen bir yapı olarak almasının ve bu yapının istikrarının güvenliğe eşitlenmesinin sonucunda ortaya çıkan bir eleştiridir. Bu düşünce yapısının nihai sonucu, mevcut sistem içerisinde hüküm süren güç ilişkilerinin sorgulanmadan kabul edilmesi ve bu ilişkilerin tarihsel süreç içinde inşa edildiğinin değil de sistemin zaten doğasında var olan “doğal” ilişkiler olduğunun kabulüdür.¹⁵

Pozitivist temelli bilim anlayışının eleştirisi, eleştirel güvenlik çalışmalarının objektif bilginin imkânsızlığı tezi üzerine kuruludur. Dolayısıyla, güvenlik konularının objektif çalışılmasının mümkün olmadığı, güvenlik sorunlarının temelinde yatan güç ve siyaset temalarına odaklanılması ve bunların da esasen subjektif olduğu eleştirel güvenlik çalışmalarının epistemolojik duruşunu temsil etmektedir. Araştırmacının araştırma süreçlerinden bağımsız olmama durumunu ifade eden düşünümSELLİK (*reflexivity*), ne çalışılacağına dair kararın yanında, bulguların nasıl yorumlandığının da sosyal - ve politik-süreçlerin bir ürünü olduğunun benimsenmesidir.¹⁶

Son olarak, stratejik çalışmalar odaklı güvenlik çalışmaları, güvenliğin askeri konularının çalışılmasını önceliklendirmiştir. Bu yaklaşım, güvensizliğin nükleer savaştan çıkma ihtimalinin oldukça yüksek olduğu bir gerçeklikte işlevsel olmuştur ve yüksek politika ajandasının doğal sonucudur. Güvenliği, askeri meselelerin ötesinde genişletme girişimleri neorealist akademisyenler tarafından hor görülmüştür.¹⁷ Stephan Walt, güvenlik kavramının sınırlarını genişletmenin kavramın analitik değerini ortadan kaldıracığını vurgulamıştır.¹⁸ İlginç olan, gelenekselcilerin yanında eleştirel güvenlik çalışmaları içerisinde de genişleme-derinleşme tartışmasına karşıt görüşlerin gelebilmesidir. Örneğin, Kopenhag Okulu temsilcilerinden Ole Wæver derinleşme konusunda analitik endişeler taşımakta ve aksi halde güvenlik kavramının politik olarak iyi kabul edilecek her şey ile eş anlamlı hale gelebileceğinden bahsetmektedir.¹⁹ Gelenekselciler tarafından kabul gören bu anlayış eleştirel dönüşü marjinalleştirmeye hizmet etmiştir. Sonuçta, eleştirel güvenlik çalışmalarının politik etkisi “prensın kulağına tavsiyeler fııldamaktan ziyade, mevcut duruma mümkün olduğunca bir ayna tutarak insanlara dünyanın nasıl göründüğünü ve bizi oluşturduğunu düşündüğümüz fikirlere meydan okumayı gerektirmektedir.”²⁰

Temelde bu eleştirel iyi niyetlerle yola çıkan eleştirel güvenlik çalışmalarının yazında haritalandırılması konusunda ise mekânsal söylem öne çıkmıştır.²¹ Bu söylemde

14 Johan Eriksson, “Observers or Advocates? On the Political Role of Security Analysts”, *Cooperation and Conflict*, 34:3, 1999, s. 313.

15 Robert W. Cox, “Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory”, *Millennium*, 10:2, 1981, s.126-155.

16 Richard Wyn Jones, *Security, Strategy, and Critical Theory*, Lynne Rienner Publishers, Boulder, London, 1999, s. 18.

17 Sarah Tarry, “‘Deepening’ and ‘Widening’: An Analysis of Security Definitions in the 1990s”, *Journal of Military and Strategic Studies*, 2:1, 1999, s. 1.

18 Stephen M. Walt, “The Renaissance of Security Studies”, *International studies quarterly*, 35:2, 1991, s.213.

19 Ole Wæver, “Securitization and Desecuritization”, Ronnie D. Lipschutz (ed.), *On Security*, Columbia University Press, New York, 1995, s.47.

20 Pınar Bilgin, “The Continuing Appeal of Critical Security Studies”, Shannon Brincat, Laura Lima, ve João Nunes (ed.), *Critical Theory in International Relations and Security Studies: Interviews and Reflections*, Routledge, Abingdon 2012, s.165.

21 Columba Peoples ve Nick Vaughan-Williams, *Critical Security Studies: An Introduction*, Routledge, London and New York, 2020, s.3.

öne çıkan üç düşünce ekolü ortaya çıktıkları coğrafi yerlerle adlandırılmakta olup, bunlar Galler (Aberystwyth), Kopenhag ve Paris ekolleridir. Bu söylemin kabul görmesinin önemli bir sonucu bulunmaktadır. Bu söylem ile beraber, başlangıçta 1997 yılında Keith Krause ve Michael Williams tarafından temeli atılan ve esasen geleneksel yaklaşımlara karşı olan tüm yaklaşımların toplanabileceği bir şemsiye kavram olarak arzu edilen eleştirel güvenlik çalışmaları, daha sonra David Mutimer'in ifade ettiği gibi hiziplere ayrılmıştır.²² Krause ve Williams'ın başlangıçtaki düşüncesi, geleneksel güvenlik çalışmalarına karşı tek bir teorik yaklaşımın hegemonyasına girmeyen şemsiye bir görünüm altında homojen bir eleştirel güvenlik çalışmaları çizmektedir. Fakat mekânsal söylemde aslında homojen görünümlü eleştirel çalışmalar arasında derin ayrımlar olduğu gösterilmektedir.²³ Bu "hizipleşme",²⁴ yukarıda ifade edilen politik misyonun gerçekleştirilebilmesinin önündeki bazı tıkanıklıkların sebeplerinden biri olarak da görülebilir.

2. Eleştirel Güvenlik Çalışmalarının Eleştirileri ve Tıkanıklık

Tam olarak bu noktada, eleştirel güvenlik çalışmalarının doğasına dair tartışmaların yoğunlaştığı bir yazının geliştiği tespit edilebilir. Yukarıda da ifade edildiği gibi, geleneksel paradigmanın gettoya ittiği eleştirel güvenlik çalışmaları 2000'li yılların ortalarıyla beraber bu gettoda çıkmayı başarmış ve bir alt disiplin olarak kendini kabul ettirmiştir. Özellikle "güvenleştirme" (*securitization*) ve "insan özgürleşmesi" (*emancipation*) yaklaşımlarıyla da oldukça fazla sayıda araştırmacı tarafından bilgi üretiminde yer edinmiştir. Fakat tam da eleştirel güvenlik çalışmalarının popülerliğinin arttığı noktada Joao Nunes'in sorduğu şu soru alana dair ciddi tartışmaları beraberinde getirmiştir denilebilir: "Literatürde hala gerçekleştirilebilecek 'eleştirel' hedefler kaldı mı?"²⁵

Bu soru çerçevesinde iki temel konu etrafında eleştirel güvenlik çalışmalarının sorguya çekildiği ifade edilebilir. Bu sorgu ise nihayetinde eleştirel güvenlik çalışmalarının bir tıkanıklık halinde olduğunu tespit etmiştir. Bu konulardan ilki eleştirel güvenlik çalışmalarındaki tek bir şemsiye altında ortaklıklara odaklanmak ya da dışlayıcılık ile kendine has özelliklerle güvenliği çalışmak üzerine yaşanan bölünme ile gelen teorik tıkanıklıktır. İkincisi, ve daha yapısal olanı, ise doğrudan eleştirinin doğası üzerine yapılan tartışmalar sonucu eleştirinin politik karakterinin bu tıkanıklığın bir nedeni olduğudur.

İlk olarak, 1997'deki ilk eleştirel güvenlik çalışmaları düşüncesinin aksine, mekânsal söylem ve öne çıkan ekoller daha dışlayıcı yaklaşımla çalışarak güvenliğin eleştirel bir şekilde çalışmasını belirli teorik perspektiflerin tekeline sokma eğiliminde olmuşlardır.²⁶ Kopenhag Okulu kendini bizzat eleştirel güvenlik çalışmalarından ayırmaktadır. Buzan, Waever ve de Wilde'nın ifadeleriyle güvenliğe dair Kopenhag Okulu'nun farklı düşündüğü nokta, politik ve sosyal değişimin olasılığı üzerinedir. Kopenhag Okulu, sosyal hayatın sosyal olarak inşa edildiğini kabul etmesine rağmen, güvenliğin görece daha istikrarlı bir yapı olduğunu ve pozitivist geleneğin savunduğu gibi objektif olarak çalışılabileceğini düşünmüştür.²⁷ Bu dışlamacılığı, Galler Okulu çerçevesinde de gözlemlemek mümkündür. Ken Booth, *Theory of World Security* kitabında inci balıkçılığı (*pearl-fishing*) şeklinde adlandırdığı yaklaşımla

22 David Mutimer, "Eleştirel Güvenlik Çalışmaları: Ayrılıkçı Tarih", Alan Collins (ed.), *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları* (Çev. Nasuh Uslu), 3. baskı, Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi, İstanbul, 2017, s.72.

23 Peoples ve Vaughan-Williams, *Critical Security Studies: An Introduction*, s. 3;9-10.

24 Mutimer, "Eleştirel Güvenlik Çalışmaları: Ayrılıkçı Tarih", s.72.

25 João Nunes, "Reclaiming the Political: Emancipation and Critique in Security Studies", *Security Dialogue*, 43:4, 2012, s. 346.

26 Mutimer, "Eleştirel Güvenlik Çalışmaları: Ayrılıkçı Tarih", s.72.

27 Barry Buzan vd., *Security: A New Framework for Analysis*, Lynne Rienner Publishers, 1998, s. 34–35.

belirli teorileri yanına alıp diğerlerini dışlayarak²⁸ Eleştirel Güvenlik Çalışmaları'nı²⁹ oluşturmuştur. Bu dışlayıcılık daha sonra ortaklıklara odaklanılmasını öneren başka bir girişim ile de eleştirilmiştir. 2005 yılında Paris'te düzenlenen "Avrupa'da Güvenliğe Eleştirel Yaklaşımlar" başlıklı çalıştay sonucunda bir araya gelen akademisyenler mekânsal söylemin yanlıcılığı konusunda bir manifesto yayınlamıştır.³⁰

Çalıştay başlıklarının kısaltması sonucu kendilerini C.A.S.E topluluğu olarak adlandıran bu grup, temelde eleştirel olmanın ne demek olduğunu ve mevcut eleştirel teorilerin disipline ne kadar eleştirel katkı yaptıklarını sorgulamışlardır. C.A.S.E. topluluğu mevcut eleştirel çalışmaların, araştırmacının politik süreçteki rolü hakkında sessiz kaldığını ve kendilerini objektif bilim yürütmenin imkânsızlığına odaklandığını vurgulamıştır.³¹ Topluluğun vurguladığı bir diğer önemli nokta, belirli ekollerin kendini "eleştirel" olarak tanımlamasının, eleştirel ve geleneksel güvenlik yaklaşımları arasındaki çizgiyi bulanıklaştırdığıdır.³² Örneğin, belirli teorik yaklaşımları çatısı altında toplayarak kendine has "Eleştirel Güvenlik Çalışmaları" kuran Galler ekolüne göre, diğer ekoller eleştirel gelenekten dışlanmaktadır. Bu nedenle Topluluk, ekol yaklaşımından ziyade, araştırmacılar ağı etiketini kullanarak ekoller arasında örtüşmelere ve diyaloglara vurgu yapılmasını önermiştir. Böylece hem ekol yaklaşımının işaret ettiği teorik ve metodolojik parametrelere sıkışmayarak hem de disiplinsel sınırları aşarak alanın açılımına katkı sağlanabileceği ifade edilmiştir.

Fakat C.A.S.E. topluluğunun girişimleri de ciddi eleştiriler almıştır. Bu eleştirilerden en kaçınılmaz olanı Avrupa-merkezciliktir.³³ Avrupa-merkezcilik mekânsal söylemin öne çıktığı eleştirel güvenlik çalışmalarının geneli için de temel eleştiri noktalarından biridir. Tarak Barkawi ve Mark Laffey eleştirel güvenlik çalışmalarının politik etki bakımından tıkanıklığını Avrupa-merkezcilik sorununda görmüşlerdir.³⁴ Avrupa-merkezcilik ise Küresel Güney'in ve ona has güvenlik tahayyüllerinin göz ardı edilmesi ve uluslararası ilişkileri büyük güç merkezli okumak gibi ontolojik temelli olabileceği gibi, epistemolojik temelli de olabilir.³⁵ Bu özellikle güvenliğin mantığının Batılı entelektüel geleneğe dayalı anlayışının ne gibi sorunlara yol açabileceği düşünüldüğünde göz önüne gelmektedir. Simone Tulumello'nun eleştirel güvenlik çalışmalarındaki tıkanıklığı aşma girişimi özellikle bu türden bir Avrupa-merkezciliğe işaret ettiğinden değinmek gerekmektedir.

İnşacı ve yapısökümcü teoriler arasında sıkışmış haritalandırmayı güvenliğin politik karakterinin yeniden yorumlanmasıyla aşılabileceğini savunan Tulumello, farklı bir politika yaklaşımı etrafında güvenlik anlayışını şekillendirmiştir. Carl Schmitt'in antagonistik politika yaklaşımının güvenliğe yansımalarının 'biz ve onlar' şeklindeki düşmancıl ayrıma yol açtığını

28 Ken Booth, *Theory of World Security*, Cambridge University Press, Cambridge, 2007, s. 3.

29 Büyük harflerle işaret edilen Eleştirel Güvenlik Çalışmaları ya da (CSS) Galler Okulu'nun yaklaşımına işaret etmekteyken, küçük harflerle "eleştirel güvenlik çalışmaları" geleneksel güvenlik yaklaşımlarının karşısında konumlanan tüm eleştirel çalışmaları tanımlayan bir şemsiye kavram olarak kullanılmaktadır ki bu da en baştaki Krause ve Williams'ın arzuladığı yaklaşımdır. Bkz: Bilgin, "The Continuing Appeal of Critical Security Studies", s.167.

30 C.A.S.E. Collective, "Critical Approaches to Security in Europe: A Networked Manifesto", *Security Dialogue*, 37:4, 2006, s. 443-487.

31 Age, s. 477.

32 Collective, "Critical Approaches to Security in Europe: A Networked Manifesto".

33 Andreas Behnke, "Presence and Creation: A Few (Meta-) Critical Comments on the CASE Manifesto", *Security Dialogue*, 38:1, 2007: s.105-111; Mark B. Salter, "On Exactitude in Disciplinary Science: A Response to the Network Manifesto", *Security Dialogue*, 38:1, 2007, s.113-122.

34 Tarak Barkawi ve Mark Laffey, "The Postcolonial Moment in Security Studies", *Review of International Studies*, 32:2, 2006, s. 329-352.

35 Age, s.331-133.

ifade eden Tulumello, Ernest Laclau ve Chantal Mouffe'nin agonistik siyaset yaklaşımına dayanan bir güvenlik düşüncesini benimsemiştir.³⁶

Agonistik siyasete dayalı bu yeni güvenlik yaklaşımında ilişkiler düşmanlar arasından ziyade "rakipler" arasında düşünülmektedir. Rakip niteliği önemlidir; zira kişiler aynı sembolik mekânı paylaştıklarından aralarında dostane bir ilişki zemini vardır. Öte yandan, bu ortak sembolik mekân bu kişiler tarafından farklı şekillerde organize edilmek istenmektedir. Bu ise, kişiler arasında rekabet zeminine işaret etmektedir.³⁷ Siyasi ilişkilerin doğasına dair bakış açısının bu şekilde değişmesi, "ötekileri" üreten "mutlak güvenlik fantezisinin" de terk edilmesini beraberinde getirecektir.³⁸ Agonistik siyaset zemininde bir güvenliğe ulaşmak için ise, Tulumello üç kavramsal değişimin gerekliliğine işaret etmektedir. Tulumello'ya göre, ilk olarak, mutlak ve değişmeyen güvenlik anlayışından ilişkisel ve dinamik karaktere sahip bir güvenlik anlayışına; ikinci olarak, küresel çapta evrensel bir güvenlik yerine daha çoğulcu bir güvenlik anlayışına; ve son olarak da, Batılı/liberal geleneğe dayanan bireysel haklar düşüncesinden sıyrılan ve güvenliği daha ziyade kolektif bir girişim olarak gören anlayışa evrilmek gerekmektedir.³⁹ Tulumello'nun temel aldığı agonistik politika yaklaşımının temelleri yine Avrupa-merkezli bir epistemolojik dayanağa sahip olsa da, Batılı/liberal geleneğe dayanan güvenliği ve onun bir sözleşme ile özgürlük karşılığında takas edilen mantığını aşma noktasında bir alternatif sunmuştur. Bu alternatif önemlidir; zira eleştirel güvenlik çalışmalarının dayandığı "mutlak güvenlik fantezisi ve Schmittyen politika anlayışı" tıkanıklığını üreten mekanizmalardandır.

C.A.S.E. topluluğu sonrası başka bağlamlarda kendilerine has eleştirel güvenlik çalışmaları üretme arzusunu taşıyan yaklaşımlarla da dışlamacılık ve ortak bir şemsiye oluşturma arasındaki tartışma devam etmiştir. Bu girişimlerden biri Miguel de Larrinaga ve Mark B. Salter'in makalesi ile öne sürülen Kanadalı Eleştirel Güvenlik Çalışmaları olmuştur. Kanada'nın epistemolojik ve kurumsal açıklığını bir avantaj olarak öne süren bu yaklaşım, öne çıkan dört karakteristik özelliğe sahip bir Kanadalı eleştirel güvenlik çalışmaları topluluğu fikrini ileri sürmüşlerdir. Bu dört karakteristik ise; i) disiplinlerarasılık ve devlet dışındaki referans objelerini kapsayan güvenlik söylemleri ve pratiklerine odaklanan yaklaşım; ii) metodolojik çoğulculuk; iii) güvenliğin ortaya çıkarılmasında bilginin rolüne dair epistemolojik hassasiyet ve; iv) küresel yönetim, insani güvenlik, göç, sınır, çevresel ve ekolojik güvenlik, ve post-kolonializm gibi belirli konu kümelerine yoğunlaşan yaklaşım şeklinde sıralanmıştır.⁴⁰ Kanadalı uluslararası ilişkiler akademisyenlerinin özgün yönlerini baz alan bu yaklaşım, aslında Ole Wæver'in de ifade ettiği gibi, "uluslararası ilişkilerin farklı yerlerde çok farklı olduğunu"⁴¹ vurgulayarak bağlama (*context*) işaret etmiştir.

Bir diğer girişim ise, Beyrut eleştirel güvenlik çalışmaları okulu denemesidir. Küresel politika ve güvenlik çalışmalarına dair Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesini odağına alan bu girişim ise, temelde üç amaca dayanmaktadır. Bunlar, dekolonyal pedagojiye bağlılık; postkolonyal uluslararası ilişkiler geleneğini devam ettirmek ve son olarak da, güvenliğe dair söylemlerin disiplinlerarası bilim arayışında diğer alanları nasıl ve ne ölçüde sömürgeleştirme

36 Simone Tulumello, "Agonistic Security: Transcending (De/Re) Constructive Divides in Critical Security Studies", *Security dialogue*, 52:4, 2021, s. 325-342.

37 Chantal Mouffe, *The Democratic Paradox*, Verso, London and New York, 2000, s.13.

38 Tulumello, "Agonistic Security: Transcending (De/Re) Constructive Divides in Critical Security Studies", s. 332.

39 Age.

40 Miguel De Larrinaga ve Mark B. Salter, "Cold CASE: A Manifesto for Canadian Critical Security Studies", *Critical Studies on Security*, 2:1, 2014, s. 2.

41 Ole Wæver, "The Sociology of A Not So International Discipline: American and European Developments in International Relations", *International organization*, 52:4, 1998, s. 723.

riski taşıdığını sorgulamaktır.⁴² Beyrut girişiminin postkolonyal geleneğe vurgu yapması ve o gelenek etrafında şekillenen bir güvenlik çalışmalarını öne çıkarması da yukarıda Waever'in bağlama işaret etmesini doğrular niteliktedir.

Eleştirel güvenlik çalışmalarının tıkanıklığına dair daha yapısal olan eleştirinin doğasına dair tartışma ise, burada bahsedilecek ikinci konudur. Tıkanıklığa neden olan rahatsızlığın temelinde eleştirel güvenlik çalışmalarının ne kadar eleştirel olabildiği; yani esasında temelde vaat ettiği şeyi ne kadar gerçekleştirebildiğinin sorgulanması yatmaktadır. Bu da tartışmayı eleştirinin doğasına götürmektedir. Eleştirinin doğası ve yapılabirliği üzerine önemli bir tartışma, alanın önde gelen dergilerinden biri olan *Security Dialogue* çatısı altında yapılmıştır. Bu tartışmadaki temel argüman hatasız eleştirinin mümkün olmadığı tezinden hareket etmektedir.⁴³ Laura Sjoberg'e göre, eleştiri eyleminin başarısızlığa mahkûmiyetinin çeşitli boyutları bulunmaktadır. Bunlardan bazıları akademinin genel kabul gören üretim ve yayım süreçleri ile doğrudan ilişkiliyken bir kısmı da eleştirinin kendi karakterine içkindir. Belirli korkular nedeniyle eleştirinin kâğıda daha ilk başta dökülememesi veya akademideki hâkim kalıplara uyma şartının eleştiriyi de belirli kalıplara sokma zorlukları akademik süreçlerle daha çok ilişkilidir. Eleştirinin kendi doğasına içkin sorunlardan en göz önünde olanı ise, ilerleme problemi olarak bahsedilen eleştirinin ilerlemeci bir ajandaya sahip olup olmaması gerektiği üzerine olan tartışmadır. Diğer bir deyişle ilerleme sorunsalı temelde şu soruyu içermektedir: Mevcut düzeni eleştirirken daha iyi bir düzene doğru ilerlemeli miyiz, yoksa düzenin adaletsizliklerinin yapı sökülümünü yapıp orada durmalı mıyız? Sjoberg'e göre bu sorunsal eleştiriyi karmaşıklaştırmaktadır.⁴⁴ Yine eleştirinin karakterinde olan ve onu "başarısızlığa" mahkûm eden diğer unsurları ise, onun ne kadar kapsamlı ve ne kadar sürdürülebilir olabileceği ile ilgilidir. Her eleştiri bir önceliklendirme getirerek, diğer perspektifleri dışarıda bırakmaktadır. Bu, onun daimi olarak taraflı ve eksik kalmış karakterine işaret etmektedir. Peter Burgess'e göre bu durum, eleştirinin kendisinin kaçınılmaz olarak güvensizlikle bağlantılı bir pratik olmasında yatmaktadır.⁴⁵ Bu nedenle Sjoberg'in önerdiği şey, eleştirinin bu kaçınılmaz başarısızlığını kabul eden bir eleştirel güvenlik çalışmaları fikrinin benimsenmesidir.⁴⁶ Sonuç olarak, eleştirel güvenlik çalışmalarının güvenliğin politik ve karmaşık yapısını algılamaya dair farklı teorik ve metodolojik yelpazelere sahip olması önemlidir.

3. Yeni Güvenlik Açılımlarının Literatüre Girişi: Görsel Güvenlik

Çalışma, bu yelpazeyi çeşitlendirmek için iki alternatif yaklaşımı tanıtmayı hedeflemektedir. Bunlardan ilki görsel güvenlik yaklaşımıdır. Görsel güvenlik ile ilgili çalışmalar son yıllarda ciddi artış göstermiştir. Esasen bu artış da, güvenliği açmaya dair girişimlerin doğal bir sonucudur. Bu girişimlerin öncülerinden Roland Bleiker'a göre, görsellik ve görsel iletişim araçları hem disiplinin sınırlarını aşmanın hem de politik olanı algılamanın farklı yollarından birini teşkil etmektedir.⁴⁷

Ancak görselliğin güvenlikle ve daha genel olarak da sosyal bilim çalışmalarıyla ilişkilendirilmesi yeni değildir. Çoğu yazar, görselliğin sosyal bilimlerdeki serüvenini W.J.T. Mitchell'in "resimsel dönüş" (pictorial turn) olarak adlandırdığı döneme götürmektedir.

42 Samer Abboud vd., "Towards a Beirut School of Critical Security Studies", *Critical Studies on Security*, 6:3, 2018, s. 273-295.

43 Laura Sjoberg, "Failure and Critique in Critical Security Studies", *Security Dialogue*, 50:1, 2019, s. 77-94.

44 Age, s. 82-84.

45 J. Peter Burgess, "The Insecurity of Critique", *Security Dialogue*, 50:1, 2019, s.108.

46 Age, s. 84-89.

47 Roland Bleiker, "Visual Security: Patterns and Prospects", Juha Vuori ve Rune Saugmann (ed.), *Visual Security Studies: Sights and Spectacles of Insecurity and War*, Routledge, 2018, s.196.

Görsel güvenlik çalışmaları da sosyal bilimlerdeki resimsel dönüğe ve Uluslararası İlişkiler disiplininde de estetik dönüğe dayanmaktadır.⁴⁸ Mitchell'in resimsel dönüş ile ilgili fikirlerinin dayanağını 1986'da yayınlanan *Iconology: Image, Text, Ideology* ve 1994'te yayınlanan *Picture Theory: Essays on Verbal and Visual Representation* başlıklı kitaplarında bulmak mümkündür. Richard Rorty'nin, 1970'lerin sonunda felsefede artık "dilbilimsel dönüğe" girildiğini alıntılıyan Mitchell, bunun da yerini artık resimsel dönüş bıraktığını ifade etmiştir.⁴⁹ Mitchell'e göre bu dönüşün temelinde görselin başka nesnelere tanımlamak için kullanılan bir model olarak popülerlik kazanması yatmaktadır. Bu popülerlik ise çağımızın teknolojik bir devrim yaşamasının sonucunda, görsel iletişimin önem kazanması ve dünyanın küresel bir köy haline gelmesi ile açıklanmaktadır.⁵⁰

Bu değişim, şüphesiz, uluslararası ilişkilerin doğasını da dönüştürmüştür. Uluslararası ilişkiler disiplininde estetik açılımın önde gelen savunucularından Roland Bleiker, yaşanan bu değişimin dünya politikasını anlamak için farklı bir bakış açısını zorunlu hale getirdiğini belirtmiştir. Bleiker'a göre, Uluslararası İlişkiler'e uzun bir süredir köklerini Antik Yunan felsefesinden alan mimesis anlayışı hâkimdir. Bu anlayışın disiplinindeki yansımaları dünya politikasının var olduğu haliyle ve mümkün oldukça gerçekçi bir şekilde çalışılması olmuştur.⁵¹ Bu yaklaşım aslında pozitivist bilim anlayışının bir temsili olarak değerlendirilebilir. Fakat Bleiker'a göre estetik yaklaşım, tasvir edilen ile tasvir etme şekli arasında bir ayrıklık olduğunu iddia etmekte ve bu aradaki mesafeye bizzat politik yorumun neden olduğunu ifade etmektedir.⁵² Edebiyat, görsel sanatlar, mimari, müzik ve sinema gibi türleri olan estetik kaynakların analizlere dâhil edilmesi, entelektüel bilgi birikimimizin artmasına yardımcı olmuştur. Bleiker'ın da dediği gibi, estetik açılım bizim yorumsamacı repertuvarımıza eklememiz gereken önemli bir kavrayış kabiliyeti olarak, görece çok dar bir alana odaklanmış disiplinimizi açmamıza olanak tanımaktadır.⁵³

Felsefe ve teoride yaşanan bu girişimlere ek olarak pratikteki gelişmeler de hem sosyal bilimlerde hem de güvenlik çalışmalarında görsel dönüğe giden yola katkı sunmuştur. Fakat Bleiker'a göre, bu gelişmelerden özellikle iki kilometre taşı öne çıkmaktadır. İlk gelişme, görsellerin dolaşımı ve geniş kitlelere ulaşımının hızında yaşanan devrimdir.⁵⁴ İnternet, teknoloji ve nihayetinde de sosyal medyanın gelişimi görsel materyalin çekildiği andan itibaren saniyeler içinde dünya çapında kullanıcılara ulaşabilmesini sağlamıştır. CNN etkisi olarak da bilinen bu etki ile⁵⁵, yereldeki bir gelişmenin küresel çapta hedef kitleye ulaşabilmesinin önü açılmıştır. Bleiker'ın vurguladığı ikinci gelişme ise, hızlı yayılma kabiliyeti kazanmış görsel materyalin aynı zamanda demokratikleşmesidir.⁵⁶ Demokratikleşme ile kastedilen, görsel materyali üretme ve yayma gücünün önceleri belirli az sayıdaki medya tekeli ya da devlet yayın organının elinde olmasına rağmen özellikle akıllı telefonlar ve sosyal medyanın gelişimi ile bu kabiliyetin küresel kamuoyunun çok geniş bir

48 Juha Vuori ve Rune Saugmann (ed.), *Visual Security Studies: Sights and Spectacles of Insecurity and War* Routledge, 2018, s.2.

49 W. J. Thomas Mitchell, *Picture Theory: Essays on Verbal and Visual Representation*, University of Chicago Press, 1994, s.11.

50 Age, s. 13-15.

51 Roland Bleiker, "The Aesthetic Turn in International Political Theory", *Millennium*, 30:3, 2001, s.510.

52 Age.

53 Age.

54 Bleiker, "Visual Security: Patterns and Prospects", s.190.

55 Piers Robinson, "Cnn Effect", Roland Bleiker (ed.), *Visual Global Politics*, Routledge, London and New York, 2018, s.62-68.

56 Bleiker, "Visual Security: Patterns and Prospects", s. 191.

kesimine kadar ulaşmış olmasıdır.⁵⁷ Önceden görsel materyal üretme kabiliyetinde olmayan ve tüketen rolündeki hedef kitle, bu değişim ile birlikte üreten tüketici konumuna gelmiştir.⁵⁸ Bu da aslında hedef kitleyi oluşturan insanların önceden pasif tüketici konumundan çıkıp aktif aktörler konumuna gelmesine neden olmuştur.

Bu değişimin, güvenliği anlama ve çalışmanın yollarını da çarpıcı bir şekilde değiştirdiğini ifade etmek mümkündür. Görselin ve daha geniş anlamıyla gözle algılanabilen her şeyin farkına varılması bu değişimi anlamının kaçınılmaz ön koşulu olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim görsellik televizyon demeçleri, CCTV kameraları ve videolar aracılığıyla sadece güvenliğin inşa sürecinin bir parçası değil, sınır kapıları, ulusal anıtlar, askeri geçit törenleri vb. yapı ve pratiklerle de güvenliğin tam ortasında yer almaktadır.⁵⁹

Bu temellere dayanan görsel güvenlik çalışmalarını derli toplu olarak yazına tanıtan ilk eser Juha Vuori ve Rune Saugmann'ın 2018 tarihli *Visual Security Studies: Sights and Spectacles of Insecurity* kitabıdır. İlk olarak eser, görsel güvenlik çalışmalarını yeni bir teori olarak değil, güvenlik çalışmalarının gözardı edilen önemli bir tarafı olarak nitelemektedir.⁶⁰ Bu haliyle görsel güvenlik çalışmaları var olan teorik çerçevelere eklenilebilir ve böylece de girişte ifade edilen interdisipliner açılıma katkı sağlayabilir. İkinci olarak eser, görsellik ile güvenlik arasındaki ilişkiyi güvenliğin temsilindeki değişik bir tarz, güvenliğin icra edilmesindeki bir yöntem ve güvenliği çalışmak için farklı bir metodolojik araç olarak üç değişik formda ele almaktadır.⁶¹ Güvenliğin temsiliyetinde görsellik önemli bir politik imaya sahiptir. Politik imaya sahip bu temsiliyetin en bilinen örneklerinden biri Hansen'in bir Danimarka gazetesinde yayımlanan Hz. Muhammed karikatürlerini ele aldığı çalışmasıdır.⁶² Daha yeni bir örnekte ise, 2015 yılında Akdeniz'deki kaçak göçmen meselesinin uluslararası dikkat çekmesi ve meselenin ciddiyetinin güvenlik gündemine girişinde, Aylan Kurdi'nin cansız bedeninin görselinin kitleler üzerinde bıraktığı etki gösterilebilir.⁶³ Bu haliyle görsel dönüş, güvenliğin anlaşılması ve çalışılmasında görsellerin yerine işaret ederek entelektüel bilgi birikimine farklı bir boyut kazandırmaktadır.

Diğer yandan, Vuori ve Saugmann'a göre, güvenliğin icra edilmesindeki bir yöntem olarak düşünüldüğünde hâlihazırda güvenlik pratiğinin çoğunu görsellik oluşturmaktadır.⁶⁴ Silahlar, zırhlı araçlar ve nizami şekilde yürüyüş yapan askerlerin geçit törenlerinde sergilenmesinden Sovyet bayrağının Berlin'deki fotoğrafının önemine kadar çok fazla örnek bu argümanı destekleyebilir. Fakat bunların da ötesinde birer güvenlik pratiği olarak da görsel önemlidir. Örneğin Vladimir Zelenski'nin Rusya-Ukrayna savaşının başlamasından sonra giyim tarzını değiştirmesi gündelik ve somutlaşmış güvenlik eylemi olarak kabul edilebilir. Güvenliğin icrasında görselliğin önemi üniformaların renk seçimi örneğinde Xavier Guillaume ve diğerleri tarafından,⁶⁵ belirli kamusal alanlarda fotoğraf ve video

57 Age.

58 George Ritzer ve Nathan Jurgenson, "Production, Consumption, Prosumption: The Nature of Capitalism in the Age of the Digital 'Prosumer'", *Journal of Consumer Culture*, 10:1, 2010, s. 13-36.

59 Bleiker, "Visual Security: Patterns and Prospects", s. 191.

60 Vuori ve Saugmann, *Visual Security Studies: Sights and Spectacles of Insecurity and War*, s. 3.

61 Age, s. 5.

62 Lene Hansen, "Theorizing the Image for Security Studies: Visual Securitization and the Muhammad Cartoon Crisis", *European journal of international relations*, 17:1, 2011, s. 51-74.

63 Nick Vaughan-Williams, *Vernacular Border Security: Citizens' Narratives of Europe's 'migration Crisis'*, Oxford University Press, Oxford, 2021, s. 23.

64 Vuori ve Saugmann, *Visual Security Studies: Sights and Spectacles of Insecurity and War*, s. 10.

65 Xavier Guillaume, Rune S. Andersen, ve Juha A. Vuori, "Paint It Black: Colours and the Social Meaning of the Battlefield", *European Journal of International Relations*, 22:1, 2016, s. 49-71.

çekmenin yasaklanması örneğinde de Stephanie Simon tarafından çalışılmıştır.⁶⁶ Bu haliyle görsel güvenlik çalışmaları, güvenliği anlama ve onun ardındaki politik karakterin ortaya çıkarılma sürecinde araştırmacının entelektüel derinliğine katkı sunabilir.

Son olarak görsellik hem görsel verilerin incelenmesi hem de verilerin elde edilmesinde görsel teknolojilerin kullanılması bakımından bir araştırma yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Vuori ve Saugmann'a göre, görsel antropoloji hâlihazırda sosyal bilimler içerisinde kendini kabul ettirmiş bir gelenek iken, günümüzde sosyoloji ve medya çalışmaları gibi disiplinler de gittikçe görsel araştırma yöntemleriyle zenginleşmektedir.⁶⁷ Güvenlik alanında ise görselliğin henüz çalışmalarda çok fazla yer bulmadığını söylemek mümkündür. Nitekim Roland Bleiker bu durumu, "görselliğin ön planda olduğu bir çağda yaşamamıza rağmen akademide bilgi üretim teamülleri hala yazılı metin ve analizlerine dayanmaktadır" diyerek ifade etmiştir.⁶⁸ Nitekim geleneksel araştırma yöntemleri elitleri ve yüksek politika konularını çalışmak için dizayn edildiğinden,⁶⁹ görsel yöntemler elit olmayan öznelerin ve alçak politika konularının çalışılması için oldukça uygun araçlar olarak değerlendirilmektedir. Görseller insanların dünyayı nasıl algıladığını birçok farklı yolla ifade etmesinin bir aracıdır.⁷⁰ Aynı zamanda görseller, özgürleşme çalışmaları için de bir yöntem sağlayabilir. "Madun resimler aracılığıyla araştırmacıyla konuşabilir" diyen Leena Vastapuu'ya göre, fotoğraflar binlerce kelimeye eş değerdir⁷¹ ve böylece Gayatri Spivak'ın işaret ettiği epistemik şiddet⁷² aşmada umut vaatmektedir. Vastapuu'nun kullandığı yöntem olan katılımcı fotoğraf yöntemini Çin örneğinde kullanarak sıradan halkın gündelik güvenlik algısını araştıran Jonna Nyman ise, görsel yöntemlerin sıradan halkın bilgi/güç ilişkisindeki dezavantajlarını kapatmalarına olanak sağladığını ifade etmiştir.⁷³

4. Yeni Güvenlik Açılımlarının Literatüre Girişi: Yerel Güvenlik

Araştırmacıların yelpazesini çeşitlendirmek için dikkatlerine sunulan diğer dönüş de yerel güvenlidir. Yerel dönüşün de temelleri eleştirel güvenlik çalışmalarında güvenliğin gündelik yaşamdaki yansımalarına odaklanmayı araştıran gündelik dönüşe (*everyday turn*) olan ilgiye dayanmaktadır. Sosyal bilimlerde bu ilginin geçmişi Fransız sosyolog ve düşünürleri Henri Lefebvre ve Michel de Certeau'nun insanları çevreleyen nesnelere, eylemlere ve mekânları odağa alan gündelik yaşama dair eserlerinde bulunabilir.⁷⁴ Eleştirel güvenlik çalışmalarında bu ilgi ise temelde, güvenlik namına atılan eylemlerin farklı insan ve kitleler tarafından bizzat sahada nasıl deneyimlendiğini ve sosyal yaşamın gündelik akışı içinde nasıl ifade bulunduğunu anlama merakına dayanmaktadır.⁷⁵ Esasen bu merakı körükleyen de neorealist çalışmaların devletin sadece dışına odaklanan ontolojisinin ortaya çıkardığı devletin içini

66 Stephanie Simon, "Suspicious Encounters: Ordinary Preemption and the Securitization of Photography", *Security Dialogue*, 43:2, 2012, s.157-173.

67 Vuori ve Saugmann, *Visual Security Studies: Sights and Spectacles of Insecurity and War*, s. 12.

68 Bleiker, "Visual Security: Patterns and Prospects", s.196.

69 Jonna Nyman, "The Everyday Life of Security: Capturing Space, Practice, and Affect", *International Political Sociology*, 15:3, 2021, s. 314.

70 Roland Bleiker, "Mapping Visual Global Politics", Roland Bleiker (ed.), *Visual Global Politics*, Routledge, London and New York, 2018, s.2-3.

71 Leena Vastapuu, "Auto-Photographing (In)Securities: Former Young Female Soldiers' Post-War Struggles in Monrovia", *Visual Security Studies*, Routledge, 2018, s. 184.

72 Gayatri Chakravorty Spivak, "Can the Subaltern Speak?", Cary Nelson ve Lawrence Grossberg (ed.), *Marxism and the Interpretation of Culture*, Macmillan Education UK, 1988.

73 Nyman, "The Everyday Life of Security: Capturing Space, Practice, and Affect", s. 323.

74 Nick Vaughan-Williams ve Daniel Stevens, "Vernacular Theories of Everyday (In) Security: The Disruptive Potential of Non-Elite Knowledge", *Security Dialogue*, 47:1, 2016, s. 5.

75 Adam Crawford ve Steven Hutchinson, "Mapping the Contours of 'Everyday Security': Time, Space and Emotion", *British Journal of Criminology*, 56:6, 2016, s. 1185.

de anlama ihtiyacıdır. Nitekim Adam Crawford ve Steven Hutchinson'ın da ifade ettiği gibi, gündelik yaşama odaklanmak güvenliği çalışma şeklimize farklı açılardan müdahale etmiştir. Bu müdahaleler ilk olarak, güvenliğin sadece devletin dışına odaklanan ontolojisinin aksine iç-dış dikotomisini kaldıran ve günümüzde de oldukça belirgin hale gelen devlet-dışı aktörleri de hesaba katmayı içermektedir. İkinci olarak, elit olmayan aktörlerin de güvenlik süreçlerinde rolü olduğunu kabul etmeyi ve onları basit “güvenlik tüketicileri” olarak gören yaklaşımı terk etmektedir. Üçüncü olarak, güvenliğin sadece profesyonellerin, siyasetçilerin ve uzmanların tekelinde kalmasına karşı çıkararak yaşanan deneyimlere, rutinlere ve farklı bağlamlarda sıradan insanların gündelik eylemlerine odaklanmayı seçmektedir. Son olarak da böylece, neorealist güvenliğin çok ihmal ettiği dezavantajlı grupların özgürleşmesine ses vermeyi içermektedir.⁷⁶

Jonna Nyman'a göre gündelik dönüşün üç boyutu bulunmaktadır. Gündelik güvenliğin mekânsal boyutu, resmi politikaların oluşturulup yürütüldüğü alanların dışındaki gündelik mekânları ifade etmektedir. Gündelik güvenliğin zamansal boyutu, güvenlik profesyonelleri, sıradan vatandaşlar, güvenlik teknolojileri vb. gibi güven(siz)lik olgusunun oluşturulması ve icrasındaki tüm faktörlerin rutin eylemlerini ihtiva etmektedir. Son olarak gündelik güvenliğin duygusal boyutu, güvensizliği her gün yaşayan birey ve grupların deneyimlerinin ele alındığı boyuttur.⁷⁷ Gündelik güvenlik mekânsal boyutta güvenliğin referans objesi olarak politika oluşumuna doğrudan katkısı olmayan birey ve gruplara odaklanmakta, böylece analiz çerçevesini aşağıdan yukarıya çizmektedir. Zamansal boyutta, genellikle önemsiz gibi görünen rutin eylemlerin aslında güven(siz)lik namına pek çok katkı barındırdığını savunmaktadır. Duygusal boyutta ise, güven(siz)liğin temelde onu deneyimleyenler tarafından nasıl karşılandığı açığa çıkarılmaktadır. Bu ise güvenliğin yaşanan bir şey olarak sıradan insanlar tarafından onlara özgü yeniden tanımlanabilmesini mümkün kılmaktadır.⁷⁸ Bu olasılık, güvenliğin en alttaki referans nesnelere de birer güvenlik teorisyenleri olarak rolünü görmemize olanak sağlamaktadır. Nitekim Marysia Zalewski'nin de işaret ettiği gibi, “... teorileştirme eylemi sadece akademisyenler ya da politika yapımcıların tekelinde değildir”.⁷⁹ Sıradan insanlar güvenliğe dair elit ve profesyonellerden çok farklı konuşabilir ve hatta onların tanımlamalarını aşındırabilecek ve böylece polis mantığına dayanan güvenlik anlayışını yıkabilecek potansiyeli de taşıyabilir.⁸⁰ Gündelik dönüşün bu özelliklerini taşıyan yerel güvenlik, bu yönüyle de hem güvenliğin elitlerden hedef kitleye doğrusal bir şekilde ilerlediği yaklaşımlardan kendini ayırtmakta hem de özgürleşme yolunda madunun sesine odaklanan normatif bir yaklaşım geliştirmektedir.

Yerel güvenlik kavramı yazında ilk kez antropolog Nils Bubandt'ın çalışmasında yer bulmuştur. Güvenlik kavramına dair evrensel, değişmeyen tanımlamaları eleştiren Bubandt'a göre, küresel güvenlik kavramı yerel siyasi tarihlerde bağlamsallaştırıldığında, güvenliğin hem değişmez hem de anlamsal olarak homojen sanılan karakterinin tamamen yanılığın

76 Age, s.1187-1191.

77 Nyman, “The Everyday Life of Security: Capturing Space, Practice, and Affect”, s. 321-322.

78 Age, s. 321.

79 Marysia Zalewski, “‘All These Theories yet the Bodies Keep Piling up’: Theory, Theorists, Theorising”, Steve Smith, Ken Booth, ve Marysia Zalewski (ed.), *International Theory: Positivism and Beyond*, Cambridge University Press, Cambridge, 1996, s.345-346.

80 Vaughan-Williams ve Stevens, “Vernacular Theories of Everyday (In)Security: The Disruptive Potential of Non-Elite Knowledge”.

ibaret olduğu ortaya çıkmaktadır.⁸¹ Bu nedenle aslında güvenlik, farklı yerlerde ve farklı zamanlarda farklı şekillerde kavramsallaştırılmakta ve siyasi olarak uygulanmaktadır.⁸²

Güvenliğe önceden verili bir kavramsallaştırma ile yaklaşmayan yerel güvenlik bu anlamda kavrama dair evrensel yaklaşımlardan bir kırılmaya işaret etmektedir. Yerel güvenlik, güvenliği içi boş (*tabula rasa*) bir kavram olarak gördüğünden, güvenlik de farklı bağlamlarda ne aynı anlama gelmekte ne de insanlar tarafından aynı derecede arzulanmaktadır.⁸³ Böyle bir yaklaşım, yerel çalışmaların güvenliğe dair çoklu kavramsallaştırmaları mümkün kılmasını sağlamaktadır ki bu da yerel güvenlik teorisinin özgürleştirici doğasını göstermektedir. Christopher S. Browning ve Matt McDonald'ın eleştirel güvenlik çalışmalarının geleceği için önerdikleri gibi, yerel güvenlik de bağlama özgü (*context-specific*), farklı güvenlik kavramsallaştırmalarını araştıran ve bu farklı anlamları ebedi ve kaçınılmaz olarak verili almadan ortaya çıkaran bir güvenlik anlayışı geliştirme ihtiyacını vurgulamaktadır.⁸⁴ Çoklu güvenlik kavramsallaştırmaları Amber Huff'ın çalışmasında Madagaskar,⁸⁵ Jarvis ve Lister'in çalışmasında İngiltere,⁸⁶ ve Vaughan-Williams'ın çalışmasında da⁸⁷ Avrupa Birliği ülkeleri örneklerinde ortaya konulmuştur. Nitekim çoklu kavramsallaştırmalarla güvenliğin farklı insanlar tarafından farklı şekillerde tanımlanabilmesi, yerel dönüşün Batı-merkezci ve güvenliğe dair liberal mantığın ötesine geçebilme potansiyelini göstermektedir.

Güvenlik çalışmalarında Batı merkeziliği aşmak, yukarıda da bahsedildiği gibi en ciddi eleştirilerden biri olarak durmaktadır. Bu eleştirilerden en dikkat çeken, Alison Howell ve Melanie Richter-Montpetit'in, Kopenhag ekolünün ırkçı ve Batı merkezci temellere dayandığı ifadesi olmuştur.⁸⁸ Benzer eleştirilere Galler ekolü de uğramıştır.⁸⁹ Dolayısıyla, güvenlik çalışmalarının Batı merkezci epistemik şiddetinden kopmak, güvenliğin açılımının önemli bir amacını oluşturmaktadır.⁹⁰ Bu kopuş öncelikle Gayatri Spivak'ın da dediği gibi madunun sesine yer vermeyi gerektirmektedir.⁹¹ Madunun sesine yer vermek için ise, güvenlik araştırmacısının madun adına konuşması değil; madunla beraber konuşması gerekmektedir.⁹² Yerel güvenlik temel argümanlarıyla Batı merkeziliği aşmak ve madunun sesine yer vermek için bir potansiyel taşımaktadır. Teori bu potansiyeli bağlama yaptığı vurguyla göstermektedir.

Bağlama özgünlük, Tulumello'nun vurguladığı mutlak güvenlik fantezisinin ve biz/onlar dikotomisinin aşılmasında önemli bir adım da olabilir. Bubandt'a göre güvenlik, belirsizliğin olmadığı durumları <özgürlük> olarak tanımlayarak belirsizliği kontrol

81 Nils Bubandt, "Vernacular Security: The Politics of Feeling Safe in Global, National and Local Worlds", *Security Dialogue*, 36:3, 2005, s. 276.

82 Age, s. 291.

83 Lee Jarvis, "Toward a Vernacular Security Studies: Origins, Interlocutors, Contributions, and Challenges", *International Studies Review*, 21:1, 2019, s.116-117.

84 Christopher S. Browning ve Matt McDonald, "The Future of Critical Security Studies: Ethics and the Politics of Security", *European Journal of International Relations*, 19:2, s. 248.

85 Amber Huff, "Black Sands, Green Plans and Vernacular (In)Securities in the Contested Margins of South-Western Madagascar", *Peacebuilding*, 5:2, 2017, s.153-169.

86 Lee Jarvis ve Michael Lister, "Vernacular Securities and Their Study: A Qualitative Analysis and Research Agenda", *International Relations*, 27:2, 2013, s. 158-179.

87 Vaughan-Williams, *Vernacular Border Security: Citizens' Narratives of Europe's Migration Crisis*'.

88 Alison Howell ve Melanie Richter-Montpetit, "Is Securitization Theory Racist? Civilizationism, Methodological Whiteness, and Antiracism Thought in the Copenhagen School", *Security Dialogue*, 51:1, 2020, s. 3-22.

89 Mohammed Ayoob, "Defining Security: A Subaltern Realist Perspective", Keith Krause ve Michael C. Williams (ed.), *Critical Security Studies: Concepts and Cases*, UCL Press, London, 1997, s.126-127.

90 Wibben, "Opening Security: Recovering Critical Scholarship as Political", s. 147.

91 Spivak, "Can the Subaltern Speak?"

92 Jarvis ve Lister, "Vernacular Securities and Their Study: A Qualitative Analysis and Research Agenda", s. 158.

etme girişimidir; fakat buna rağmen sürekli güvensizlik üretmektedir.⁹³ Bu işe esasında, Schmittyen siyaset ve güvenlik mantığıdır. Buna karşılık yerel güvenlik, araştırmacıları tabula rasa mantığıyla çalışmaya teşvik ettiği için araştırmacı güvenliğe dair önceden tanımlanmış başlangıç noktalarından kaçınmaktadır. Bu yolla yerel güvenlik araştırmacısı, feminist güvenlikte cinsiyet eşitsizliği mağdurları, postkolonyalizmde madunlar veya Galler ekolünde dezavantajlı insanlar gibi belirli kimliklerle tanımlı referans nesnelere önceliklendirilmesinden de uzaklaşmaktadır.⁹⁴ Dahası, hâkim elitist anlatılara meydan okuma kabiliyetiyle de yerel anlatılar, belirli dikotomileri aşma potansiyeline sahiptir.

Yerel güvenlik yaklaşımının eleştirel güvenlik çalışmalarına bir diğer katkısı da elitizmden kaçınmayı vaat etmesidir. Bu vaadini özellikle elit olmayan bilginin toplanması ve önceliklendirilmesi açısından ileri sürmektedir. Her şeyden önce yerel güvenlik, güvenliği kuramsallaştıran otoritenin yalnızca akademisyenler olmadığını ileri sürmekte ve sıradan insanları da güvenliğin aktif kuramcıları olarak tanımaktadır.⁹⁵ Bunu gerçekleştirmek için daha önce dışlanmış dezavantajlı grupların güvenlik konuşmalarına erişmeye odaklanan yerel güvenlik,⁹⁶ eleştirel güvenlik çalışmalarında aşağıdan yukarı analizlere alan açılması çağrısında bulunmaktadır.⁹⁷ Metodolojik olarak da, katılımcı gözlem, odak grup mülakatları veya otoetnografi gibi etnografik ve antropolojik araştırma yöntemlerini öne çıkararak disiplinlerarası araştırma çağrısı yapmaktadır.⁹⁸

Sonuç

Nunes'in "Literatürde hala gerçekleştirilebilecek 'eleştirel' hedefler kaldı mı?" sorusu esasen bir rahatsızlığın yansımasıdır. Bu rahatsızlık eleştirel güvenlik çalışmalarının tıkanıklığa ulaştığı tezinin kabul görmesinin bir diğer ifadesi olarak kabul edilebilir. Wibben'in güvenliği açmaya dair önerileri de bu bağlamda dikkate alınmalıdır. Genişleme ve derinleşme tartışmaları güvenliğe dair çalışmaları ne kadar değiştirdiyse, açılım tartışmasının da bir o kadar geliştirici etkisi olacaktır. Bu tartışmanın beraberinde getireceği disiplinlerarası çalışmalar güvenliğin karmaşık yapısını aydınlatma ve güvenliğe dair yeni düşünceleri geliştirmede önemli bir rol oynayacaktır. Bu tartışmaya katılmak, Türkçe güvenlik çalışmalarının büyük oranda Kopenhag ekolüne dayanan yapısını da değiştirebilir. Nitekim İsmail Erkam Sula'nın çalışmasının gösterdiği gibi Türkçe yazın sadece bir yöntem arayışında değil,⁹⁹ aynı zamanda bir teori arayışındadır.

İşte bu arayışa da bir alternatif olması ümidiyle bu çalışma iki yeni dönüşü tanıtmayı ve onların Türkçe yazında daha fazla tartışılmasının önünü açmayı amaçlamıştır. Bunu yapmadan önce çalışma eleştirel güvenlik çalışmalarının neden bir tıkanıklığa ulaştığını değerlendirmeye çalışmıştır. Bunun üzerine yazında gelişmeye başlayan iki alternatif dönüşün hangi açılardan güvenliğin çalışılmasına katkı sağlayabileceği ve temel yaklaşımları yazın taramasına dayanarak derlenmeye çalışılmıştır.

Her iki dönüşün de teorik ve metodolojik olarak güvenliğin çalışılmasına dair eleştirel çalışmalara katkılarda bulunabileceği görülmektedir. İlk olarak, görsel güvenlik çalışmaları

93 Bubandt, "Vernacular Security: The Politics of Feeling Safe in Global, National and Local Worlds", s. 279.

94 Jarvis, "Toward A Vernacular Security Studies: Origins, Interlocutors, Contributions, and Challenges", s. 117.

95 Nick Vaughan-Williams, *Vernacular Border Security: Citizens' Narratives of Europe's Migration Crisis*, s. 9.

96 Stuart Croft ve Nick Vaughan-Williams, "Fit for Purpose? Fitting Ontological Security Studies 'into' the Discipline of International Relations: Towards A Vernacular Turn", *Cooperation and conflict*, 52:1, 2017, s. 24.

97 Jarvis ve Lister, "Vernacular Security Studies and Their Study: A Qualitative Analysis and Research Agenda", s. 162.

98 Jarvis, "Toward A Vernacular Security Studies: Origins, Interlocutors, Contributions, and Challenges", s. 119.

99 İsmail Erkam Sula, "Güvenlikleştirme Kuramında 'Söz edim' ve 'Pratikler': Türkçe Güvenlikleştirme Yazınında 'Yöntem' Arayışı", *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 17:37, 2021, s. 85-118.

görsel yöntemler ile güvenlik araştırmacısının metodolojik araç çantasını çeşitlendirmesine katkı sağlayabilir. Bu kapsamda katılımcı fotoğraf yöntemi çoğu güvenlik araştırmacısı tarafından uygulanmış ve özellikle dezavantajlı grupların kendilerini ifade etmesinde daha yararlı olduğu sonucuna varılmıştır.¹⁰⁰ Nitekim bu yöntem özgürleşme (*emancipation*) araştırmaları için önemli bir araç olarak kullanılabilir. Görsel güvenlik çalışmaları ayrıca güvenliğin icra edilişi ve algılanışına dair farkındalığımızın gelişmesine de katkı sunabilir. Örneğin, kıyafet ve üniformalarda kullanılan renk kombinasyonlarının güvenlikle ilişkisi görsel dönüşün güvenlik çalışmalarına kattığı entelektüel bir farkındalıktır.¹⁰¹

İkinci olarak, yerel güvenlik çalışmaları güvenliğe dair yeni kavramsallaştırmalar getirme potansiyelini taşımaktadır. Sıradan ve elit olmayan aktörlerin çokça göz ardı edilmiş rollerine odaklanarak evrensel ve değişmez sanılan güvenlik kavramına meydan okuyabilir. Arka planda kalmış ya da hiç keşfedilmemiş güvenlik tahayyüllerini gün ışığına çıkaracak ve sıradan insanların bilgisine dayanacak bir yerel güvenlik çalışması, özgürleşmenin sadece Galler ekolünün teorik hegemonyasında kalmamasını da sağlayabilir.

Fakat tüm potansiyeline rağmen, yerel güvenlik çalışmaları da dezavantajlardan yoksun değildir. Yazında bu dezavantajları derli toplu olarak bir aradan veren Lee Jarvis'in çalışmasıdır.¹⁰² Vernaküler güvenliğe dair en önemli uyarılar metodolojik alandan gelmektedir. Çünkü teorinin temel odağı sıradan insanların bilgisini kavramak olduğundan, bu bilgilerin nasıl ve en iyi şekilde edinilebileceği konusu önem arz etmektedir. Bununla beraber sıradan insanların bilgisine dayanılacak olması etik sorunlar konusunda araştırmacının oldukça hassas ve dikkatli olmasını da gerektirmektedir. Mevcut yerel güvenlik araştırmaları genellikle odak grup ve mülakat yöntemlerini söylem ve içerik analizleriyle eşleştirerek kullanmışlardır. Ancak Jarvis'e göre bu yöntemler güvensizliğin ifade edilmesinde dilsel olmayan, sözsüz, yönleri yakalamakta yetersiz kalmaktadır.¹⁰³ Bu eksikliği aşmanın yolu görsel ve yerel dönüşlerin imkânlarını birleştirmek olabilir. Çünkü yukarıda ifade edildiği gibi görsel yöntemler söze dayanan yöntemlerin eksikliklerini aşma noktasında yardımcı olmaktadır. Bu iki alternatif dönüşün imkânlarının birleştirilmesiyle disiplinin ihtiyacı olan yeni bir eksene (açılıma) daha çok yaklaşılabilir.

Çatışma Beyanı:

Araştırmanın yazarı olarak herhangi bir çıkar çatışma beyanım bulunmamaktadır.

Kaynakça

Basılı Eserler

- ABBOUD Samer DAHÍ Omar S. HAZBUN Waleed GROVE Nicole Sunday HINDAWI Coralie Pison, MOUAWAD Jamil ve HERMEZ Sami (2018). "Towards a Beirut School of Critical Security Studies", *Critical Studies on Security*, 6:3, 273-295.
- AYOUB Mohammed (1997). "Defining Security: A Subaltern Realist Perspective", Keith Krause ve Michael C. Williams (eds.), *Critical Security Studies: Concepts and Cases*, UCL Press, London, 121-149.
- BARKAWI Tarak ve LAFFEY Laffey (2006). "The Postcolonial Moment in Security Studies", *Review of International Studies*, 32:2, 329-352.

100 Roland Bleiker ve Amy Kay, "Representing HIV/AIDS in Africa: Pluralist Photography and Local Empowerment", *International Studies Quarterly*, 51:1, 2007, s.139-163; Nyman, "The Everyday Life of Security: Capturing Space, Practice, and Affect".

101 Guillaume, Andersen, ve Vuori, "Paint It Black: Colours and the Social Meaning of the Battlefield".

102 Jarvis, "Toward A Vernacular Security Studies: Origins, Interlocutors, Contributions, and Challenges".

103 Age, s.121.

- BAYSAL Başar (2019). *Securitization and Desecuritization of FARC in Colombia: A Dual Perspective Analysis*, Lexington Books, Lanham.
- BEHNKE Andreas (2007). "Presence and Creation: A Few (Meta-) Critical Comments on the CASE Manifesto", *Security Dialogue*, 38:1, 105-111.
- BİLGİN Pınar (2010). "Güvenlik Çalışmalarında Yeni Açılımlar: Yeni Güvenlik Çalışmaları", *SAREM Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 8:14, 69-96.
- SE Manifesto", *Security Dialogue*, 38:1, 105-111.
- BİLGİN Pınar (2012). "The Continuing Appeal of Critical Security Studies". Shannon Brincat, Laura Lima, ve João Nunes (eds.), *Critical Theory in International Relations and Security Studies: Interviews and Reflections*, Routledge, Abingdon, 159-70.
- BLEIKER Roland (2018). "Mapping Visual Global Politics", Roland Bleiker (ed.), *Visual Global Politics*, , Routledge, London and New York ,1-30.
- BLEIKER Roland (2001). "The Aesthetic Turn in International Political Theory", *Millennium* 30:3, 509-533.
- BLEIKER Roland (2018). "Visual Security: Patterns and Prospects", Juha Vuori ve Rune Saugmann (eds.), *Visual Security Studies: Sights and Spectacles of Insecurity and War*, Routledge, 189-200.
- BLEIKER Roland ve AMY Kay (2007). "Representing HIV/AIDS in Africa: Pluralist Photography and Local Empowerment", *International Studies Quarterly*, 51:1, 139-163.
- BOOTH Ken (2007). *Theory of World Security*, Cambridge University Press, Cambridge.
- BROWNING Christopher S. ve McDonald Matt (2013). "The Future of Critical Security Studies: Ethics and the Politics of Security", *European Journal of International Relations*, 19:2, 235-255.
- BUBANDT Nils (2005). "Vernacular Security: The Politics of Feeling Safe in Global, National and Local Worlds", *Security Dialogue*, 36:3, 275-296.
- BURGESS Peter J. (2019). "The Insecurity of Critique", *Security Dialogue*, 50:1, 95-111.
- BARRY Buzan WAEVER Ole ve De Wilde Jaap (1998). *Security: A New Framework for Analysis*, Lynne Rienner Publishers.
- COLLECTIVE C.A.S.E. (2006). "Critical approaches to security in Europe: A networked manifesto", *Security Dialogue*, 37:4, 443-487.
- COX Robert W. (1981). "Social Forces, States And World Orders: Beyond International Relations Theory", *Millennium*, 10:2, 126-155.
- CRAWFORD Adam ve HUTHINSON Steven (2016). "Mapping the Contours of 'Everyday Security': Time, Space and Emotion", *British Journal of Criminology*, 56:6, 1184-1202.
- CROFT Stuart ve VAUGHAN-WILLIAMS Nick (2017). "Fit for Purpose? Fitting Ontological Security Studies 'Into' the Discipline of International Relations: Towards a Vernacular Turn", *Cooperation and conflict*, 52:1, 12-30.
- ERIKSSON Johan (1999). "Observers or Advocates? On the Political Role of Security Analysts", *Cooperation and Conflict*, 34:3, 311-330.
- GRAMSCI Antonio (1971). *Selections from the Prison Notebooks*, International Publishers, New York.
- GUILLAUME Xavier ANDERSEN Rune S. ve VUORI Juha A. (2016). "Paint it Black: Colours and the Social Meaning of the Battlefield", *European Journal of International Relations*, 22:1, 49-71.
- HANSEN Lene (2011). "Theorizing the Image for Security Studies: Visual Securitization and the Muhammad Cartoon Crisis", *European journal of international relations*, 17:1, 51-74.
- HOWELL Alison ve Richter-Montpetit Melanie (2020). "Is Securitization Theory racist? Civilizationism, Methodological Whiteness, and Antiblack thought in the Copenhagen School", *Security Dialogue*, 51:1, 3-22.
- HUFF Amber (2017). "Black Sands, Green Plans and Vernacular (in) Securities in the Contested Margins of South-western Madagascar", *Peacebuilding*, 5:2, 153-169.
- JARVIS Lee (2019). "Toward a Vernacular Security Studies: Origins, Interlocutors, Contributions, and Challenges", *International Studies Review*, 21:1, 107-126.
- JARVIS Lee ve LISTER Michael (2013). "Vernacular Securities and their Study: A Qualitative Analysis and Research Agenda", *International Relations*, 27:2, 158-179.
- JONES Richard Wyn (1999). *Security, Strategy, and Critical Theory*, Lynne Rienner Publishers.
- KRAUSE Keith ve WILLIAMS Michael C. (1997). "From Strategy to Security: Foundations of Critical Security Studies", Keith Krause ve Michael C. Williams (eds.), *Critical Security Studies: Concepts and Cases*, UCL Press, London, 33-61.
- LARRINAGA Miguel De ve SALTER Mark B. (2014). "Cold CASE: A Manifesto for Canadian Critical

- Security Studies”, *Critical Studies on Security*, 2:1, 1-19.
- MITCHELL Thomas W. J. (1994). *Picture Theory: Essays on Verbal and Visual Representation*, University of Chicago Press.
- MOUFFE Chantal (2000). *The Democratic Paradox*, Verso, London and New York.
- MUTIMER David (2017). “Eleştirel Güvenlik Çalışmaları: Ayrılıkçı Tarih”, Alan Collins (ed.), *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları* (3. baskı), Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi, İstanbul, 67-86.
- NUNES João (2012). “Reclaiming the Political: Emancipation and Critique in Security Studies”, *Security Dialogue*, 43:4, 345-361.
- NYMAN Jonna (2021). “The Everyday Life of Security: Capturing Space, Practice, and Effect”, *International Political Sociology*, 15:3, 313-337.
- PEOPLES Columba ve VAUGHAN-WILLIAMS Nick (2020). *Critical Security Studies: An Introduction*, Routledge.
- RITZER George ve JURGENSON Nathan (2010). “Production, Consumption, Prosumption: The Nature of Capitalism in the Age of the Digital ‘Prosumer’”, *Journal of Consumer Culture*, 10:1, 13-36.
- ROBINSON Piers (2018). “Cnn Effect”, Roland Bleiker (ed.), *Visual Global Politics*, Routledge, London and New York, 62-68.
- SALTER Mark B. (2007). “On Exactitude in Disciplinary Science: A Response to the Network Manifesto”, *Security Dialogue*, 38:1, 113-122.
- SIMON Stephanie (2012). “Suspicious Encounters: Ordinary Preemption and the Securitization of Photography”, *Security Dialogue*, 43:2, 157-73.
- SJOBERG Laura (2019). “Failure and Critique in Critical Security Studies”, *Security Dialogue*, 50:1, 77-94.
- SPIVAK Gayatri Chakravorty (1988). “Can the Subaltern Speak?”, Cary Nelson ve Lawrence Grossberg (eds.), *Marxism and the Interpretation of Culture*, Macmillan Education UK.
- SULA İsmail Erkam (2021). “Güvenikleştirme kuramında ‘Söz edim’ ve ‘Pratikler’: Türkçe Güvenikleştirme Yazınında ‘Yöntem’ Arayışı”, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 17:37, 85-118.
- TARRY Sarah (1999). “‘Deepening’ and ‘Widening’: An Analysis of Security Definitions in the 1990s”, *Journal of Military and Strategic Studies*, 2:1.
- TULUMELLO Simone (2021). “Agonistic security: Transcending (de/re) constructive divides in critical security studies”, *Security dialogue*, 52:4, 325-342.
- VASTAPUU Leena (2018). “Auto-photographing (in) Securities: Former Young Female Soldiers’ Post-War Struggles In Monrovia 1”, Ronald Bleiker (ed.), *Visual Security Studies*, Routledge, 171-188.
- VAUGHAN-WILLIAMS Nick (2021). *Vernacular Border Security: Citizens’ Narratives of Europe’s migration Crisis*, Oxford University Press, Oxford.
- VAUGHAN-WILLIAMS Nick ve STEVENS Daniel (2016). “Vernacular Theories of Everyday (in) Security: The Disruptive Potential of Non-Elite Knowledge”, *Security Dialogue*, 47:1, 40-58.
- VUORI Juha ve SAUGMANN Rune (ed.) (2018). *Visual Security Studies: Sights and Spectacles of Insecurity and War*, Routledge.
- WAEVER Ole (1995). “Securitization and Desecuritization”, Ronnie D. Lipschutz (ed.), *On Security*, Columbia University Press, New York, 46-86.
- WAEVER Ole (1998). “The Sociology of a not so International Discipline: American and European Developments in International Relations”, *International organization*, 52:4, 687-727.
- WALLERSTEIN Immanuel (1996). *Open the Social Sciences: Report of the Gulbenkian Commission on the Restructuring of the Social Sciences*, Stanford University Press, California, CA.
- WALT Stephen M. (1991). “The Renaissance of Security Studies”, *International Studies Quarterly*, 35:2, 211-239.
- WIBBEN Annick T. R. (2016). “Opening Security: Recovering Critical Scholarship as Political”, *Critical Studies on Security*, 4:2, 137-153.
- WILLIAMS Paul D. ve McDONALD Matt (2018). “An Introduction to Security Studies”, Paul Williams ve Matt McDonald (eds.), *Security Studies: An Introduction*, Routledge, 1-14.
- ZALEWSKI Marysia (1996). “‘All these Theories yet the Bodies Keep Piling up’: Theory, Theorists, Theorising”, Steve Smith, Ken Booth ve Marysia Zalewski (eds.), *International Theory: Positivism and Beyond*, Cambridge University Press, Cambridge, 340-354.